

Aardrijkskunde hoofdstuk 2: Nederland verandert

2.1, Rotterdam: vernieuwing van het stadscentrum

De historische binnenstad van Rotterdam ontstond aan de Rotte, een zijrivier van de Nieuwe Maas. **Na 1870** → Stad breidde uit: meer woonwijken en havens.

Na WOII → binnenstad opnieuw ingericht. Door stedelijke vernieuwing werd de binnenstad een centrale zakenwijk. **Na 1980** → een ander doel voor de stedelijke vernieuwing: de aantrekkelijkheid voor werken, wonen & vrije tijd verbeteren. Er kwam veel moderne hoogbouw voor commerciële dienstverlening en de quartaire sector. Ook kwamen er meer woningen en voorzieningen. De havens bij de binnenstad kregen door herinrichting nieuwe functies en werden onderdeel van het stadscentrum. In de oude havens van de noordoever van de Nieuwe Maas kwamen kantoren, stadsappartementen, terrassen en musea.

Na 1990 → havens op zuidoever opnieuw ingericht. Veel hoogbouw, culturele voorzieningen, hotels, restaurants, kantoren & woningen. Deze "Kop van Zuid" werd een uitbreiding van het stadscentrum: verbonden met Erasmusbrug.

Sterke groei aantal reizigers → nieuw station nodig. Je kunt hier nu overstappen van het lokale naar het internationale schaalniveau. Doordat er in de omgeving veel voorzieningen zijn gebouwd is het station nu onderdeel van het stadscentrum. Door de hogesnelheidslijn is Rotterdam een internationale stad geworden.

Het aantal inwoners is gegroeid na een bevolkingsafname in Rotterdam → re-urbanisatie. Doordat Rotterdam nu de modernste stad is van Nederland neemt het belang van toerisme toe.

Basisboek

bepaalde invalshoek van waaruit je een voorwerp bekijkt → dimensie.

- fysisch, economisch, sociaal-cultureel, demografisch of politiek

Door suburbanisatie neemt de bevolking af. Beleid om meer te bouwen in de steden heet het compacte stad-beleid. Stadscentrum = centrale zakenwijk = CBD. de verdringing van de woonfunctie door kantoren en winkels is cityvorming. Met ruimtegebruik wordt bedoeld het gebruik van de ruimte voor wonen, werken, verkeer of recreatie.

2.2. Leefbaarheid in Rotterdam

Rond **1900** kwamen in de nieuwe havens op de zuidoever van de Nieuwe Maas veel arbeiders werken. Voor hen werd er de Afrikaanderwijk gebouwd → goedkope huurwoningen met kenmerken van een oude woonwijk. Vanaf **1965** kwamen er veel arbeidsmigranten, vluchtelingen en illegalen wonen. Het is een multiculturele wijk: met ongeveer driekwart niet-westerse allochtonen. Door verplaatsing van havens en door automatisering werden veel arbeiders werkloos. Er kwam een selectieve migratie, inwoners met een goed inkomen verhuisden. Door stedelijke vernieuwing wordt de Afrikaanderwijk verbeterd. Er komen betere woningen door sloop en nieuwbouw en renovatie ook komen er meer koopwoningen, zodat inwoners met werk en inkomen blijven.

Basisboek

Een belangrijk woningkenmerk is de waarde van woningen. Die waarde staat bekend als de WOZ-waarde (waardering onroerende zaken). De leefbaarheid meet je door te kijken naar:

- het onderhoud van woningen, straten en parken
- de kwaliteit van de voorzieningen
- de sociale samenhang
- de veiligheid in een woonwijk

woonwijken veranderen in achterstandswijken of probleemwijken als de leefbaarheid slecht wordt. Stedelijke vernieuwing is het vernieuwen van woonwijken in een stad zodat de leefbaarheid verbetert. Die vernieuwing kent 3 aspecten:

- vernieuwing van woningen en openbare ruimtes
- meer veiligheid
- meer kansen voor bewoners op het gebied van wonen, werk, opleiding, zorg en welzijn

Het verbeteren van woningen kan op 2 manieren:

- sloop & nieuwbouw
- renovatie

Een bijzondere vorm van stedelijke vernieuwing is gentrificatie. Dat zijn veranderingen in een arme woonwijk doordat rijke mensen er gaan wonen.

2.3. Nederland bereikbaar

Door suburbanisatie verhuisden veel mensen naar gemeenten buiten de stad, maar hun werk bleef in de stad. Forenzen maken onderdeel uit van het woon-werkverkeer. Vooral in de randstad is in gemeenten soms meer dan 80% van de bevolking forens. Mobiliteit is de verplaatsing van mensen en goederen met behulp van een vervoermiddel.

Door 4 factoren is de mobiliteit toegenomen:

- De bevolking is sinds **1960** gegroeid van 11,7 mil naar 17 mil.
- De welvaart is gegroeid, meer mensen konden een auto kopen
- Het aantal vrije dagen is toegenomen
- Door de aanleg en verbetering van wegen namen relatieve afstanden af.

Er zijn 4 soorten maatregelen die files helpen verminderen:

- uitbreiding van infrastructuur
- slimmer gebruik maken van snelwegen
- aanpassing van de inrichting door het compacte stad-beleid
- verbetering van openbaar vervoer

Basisboek

Soms groeit een stad vast aan andere plaatsen in de buurt → agglomeratie. Een stadsgewest is uitgebreider. Het is een stad met voorsteden eromheen. Bijvoorbeeld de Randstad. Een megapolis is nog uitgebreider. Het zijn een aantal aaneengesloten stedelijke gebieden met meerdere centrale steden. Modal split is de verdeling van verplaatsingen over vervoersmiddelen. De **filedruk kan je berekenen** door de lengte te vermenigvuldigen met het aantal minuten dat de file duurt.

2.4. Krimp en leefbaarheid

Nederland heeft een langzame bevolkingsgroei met grote verschillen tussen regio's. In de grote steden heb je toename door de aantrekkingsfactoren, werkgelegenheid en goede opleidingen. In een aantal gebieden heb je afname (demografische krimp). Bij krimp verandert de bevolkingsopbouw door ontgroening en vergrijzing. In Eemsdelta in Groningen neemt de bevolking af. Het gevolg → woningen komen leeg te staan, ze zijn onverkoopbaar → daardoor verdwijnen voorzieningen en de leefbaarheid neemt af.

Er zijn maatregelen om de leefbaarheid te verbeteren zoals:

- sloop van woningen en er minder, maar moderne en grotere woningen voor in de plaats bouwen
- voorzieningen worden zowel op lokale als op regionale schaal geconcentreerd

Basisboek

Je kunt de bevolking verdelen in 3 groepen:

- Jongeren (0-20)
- productieven (20-65)
- ouderen (65+)

De verhouding tussen de productieve en de niet-productieve groepen noem je de demografische druk. De demografische druk kun je berekenen :
aantal 0-20 + aantal 65-plussers : aantal 20-65 x 100%

Bij groene druk gaat het om de 0-20 op het aantal 20-65. Bij grijze druk is de verhouding tussen mensen ouder dan 65 en het aantal 20-65.

Ruimtelijke ordening is het maken van plannen voor de inrichting van een gebied. In NL zijn er overheden op 3 niveau's:

- Het rijk, de provincie & de gemeente.

De rijksoverheid maakt de plannen voor NL, de provincie en de gemeente werken de plannen uit, daarvoor maken ze bestemmingsplannen.

De maximale afstand dat mensen willen reizen, noem je de reikwijdte. Het mogelijk aantal klanten binnen de reikwijdte noem je het draagvlak. Het minimum aantal mogelijke klanten dat een voorziening nodig heeft noem je de drempelwaarde.